

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА

Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчальної роботи

Когутюк О. В.

« 05 береснея 20 23 р

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» для студентів за спеціальністю 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
Мова навчання – українська.

Розробник: Іскра С.І., кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2023 року

Завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання

С. Іскра Іскра С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова
Модулів – 3	Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		
Загальна кількість годин – 60		Семестр IV
		Аудиторні заняття 32 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Ступінь вищої освіти бакалавр	Лекції 20 год.
		Практичні заняття 0 год.
		Семінарські заняття 12 год.
		Лабораторні заняття 0 год.
		Індивідуальні заняття 0 год.
		Самостійна робота 28 год.
		Вид контролю: Залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми навчання – 53 / 27(%).

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліни історичного циклу «Історія України», та мистецькі дисципліни «Культурологія».

2. Мета та завдання, компетентності та програмні результати

2.1. Мета дисципліни «Історія української культури»: ознайомити студентів з головними етапами розвитку української культури, сформуванню систему знань про роль та місце української культури в світовому культурному просторі.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни «Історія української культури» є:

- формування уявлень про основні історичні періоди розвитку української культури;
- розвиток ціннісно-сміслових, загальнокультурних, навчально-пізнавальних та інформаційних компетентностей шляхом вивчення досягнень української культури різних епох;
- опанування студентами художньо-практичними вміннями та навичками;
- ознайомлення студентів з найкращими зразками культурної спадщини України;
- розвиток творчого мислення та інтерпретаційного досвіду студентів;
- виховання потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні в процесі опанування цінностями української культури.

2.3. Програмні компетентності дисципліни «Історія української культури»

2.3.1. Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

2.3.2. Фахові компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

2.3.3. Предметні компетентності:

ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі;

ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного

мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК 5. Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва через художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва;

2.4. **Програмні результати навчання.** У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати та вміти:*

ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 2. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, музичної психології, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності.

ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.

ПРН 6. Знає особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів і застосовує у своїй музично-педагогічній діяльності.

ПРН 9. Реалізує державний освітній стандарт в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, закладах позашкільної освіти.

ПРН 11. Володіє сукупністю комунікативних, організаторських, гностичних, проєктувальних умінь, виявляє моральну та естетичну спрямованість з метою утвердження ідеалів Добра і Краси у фаховій діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 18. Демонструє толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Змістовий модуль 1. Історія української культури: від зародження до княжої доби.

Тема 1. Культура: сутність, структура, функції. Види і жанри мистецтва.

Предмет, мета і завдання курсу «Історія української культури». Сутність поняття «культура». Концептуальні підходи до розуміння культуротворчих процесів. Функції, структура й типологія культури. Культура як соціально-історичне явище. Значення культури у формуванні та розвитку способу життя людини. Українська національна культура, історія та етапи її розвитку. Мистецтво як важлива складова духовної культури.

Тема 2. Стародавня культура на українських землях.

Історичні передумови виникнення української культури, її наукова періодизація. Найдавніша людина на території України. Поява homo sapiens. Матеріальна культура доби палеоліту та мезоліту. Первісне мистецтво: печерні настінні розписи, кістяна скульптура, найдавніші прикраси. Зародження релігійних вірувань. Форми первісної релігії: анімізм, магія, фетишизм, тотемізм. Архаїчні культури на території України. «Неолітична революція» та найважливіші досягнення ранньої землеробської культури. Трипільська культура та її здобутки. Скіфська культура. Антична епоха в українському контексті. Культура та дохристиянські вірування давніх слов'ян. Релігія та мистецтво.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Пам'ятки культури Київської Русі.

Витоки культурного процесу Київської Русі. Прийняття християнства та його вплив на розвиток культури. Становлення філософської думки. Розвиток освіти в Київській Русі, наукові знання та література. Особливості розвитку архітектури. Скульптура, живопис, декоративно-прикладне мистецтво. Особливості музичного мистецтва. Специфіка засвоєння візантійської спадщини – запозичення і творче переосмислення візантійських традицій і канонів. Культура Галицько-Волинських: літописання, живопис, архітектура. Політична культура: коронування Данила Галицького та запровадження магдебурзького права. Заснування Галицької митрополії і захист релігійних почуттів православних в умовах наростання католицької експансії.

Розділ 2. Змістовий модуль 2. Історія української культури: від козацької доби до початку ХХ ст.

Тема 4. Українська культура в епоху Відродження та Реформації .

Історичні умови розвитку української культури у XIV – початку XVII ст. Українські землі під владою Великого князівства Литовського. Українська духовна культура в період Відродження та Реформації XIV – XVI ст. як складова загальноєвропейських культурних процесів. Ренесансний стиль. Розвиток української освіти. Діяльність братств та культурно-освітніх осередків. Основні жанри української літератури. Полемічна література. Розвиток книгодрукування в Україні. Острозька Біблія. Феномен козацької культури. Архітектура та мистецтво: тенденції розвитку. Оборонне зодчество. Історичні пісні та думи. Виникнення перших балад. Розвиток малярства. Книжкова графіка.

Тема 5. Феномен українського бароко. Культурна спадщина України II половини XIV – I половини XVIII ст.

Особливості розвитку української культури другої половини XVII – XVIII ст. Реформування церкви та освіти. Роль Петра Могили у формуванні українського національного культурного середовища та відновленні культурних

пам'яток Києва. Наука у другій половині XVII –XVIII ст. Розвиток філософських ідей Г. Сковороди. Українська література та книгодрукування.

Меценатська та культурницька діяльність гетьмана І.Мазепи. Українське барокове мистецтво: архітектура, скульптура, живопис, графіка, музика. Розвиток українського музичного та театрального мистецтва.

Тема 6. Епоха просвітництва та романтизму в Україні. Українська народна творчість. Декоративно-ужиткове мистецтво, народні художні промисли та український фольклор

Особливості розвитку освіти у XIX ст. Товариство «Просвіта». Наука на українських землях у XIX ст. Розвиток природничих та гуманітарних наук. Праці з історії України. Наукове товариство ім. Т.Шевченка, його творчий доробок. Нова українська література XIX ст. Становлення української фольклористики як науки. Архітектура та містобудування в Україні. Класицизм. Три етапи: становлення стилю, зрілість і занепад. Українське музичне та театральне мистецтво. Розвиток музично-пісенної творчості. Особливості українського живопису у XIX ст. Романтична концепція людини і світу. «Товариства пересувних художніх виставок». Жанри українського живопису.

Декоративно-ужиткове мистецтво. Народні художні промисли. Український фольклор.

Розділ 3. Змістовий модуль 3. Історія української культури: XX ст. та сучасність.

Тема 7. Українська культура на шляху національного відродження (друга половина XIX ст. – початок XX ст.)

Особливості розвитку культури України на рубежі XIX –XX ст. Роль суспільно-політичного руху в процесі поширення української національної ідеї. Демократичні тенденції розвитку освіти на початку XX ст. Політика «культурної революції». «Розстріляне відродження». Українська наука початку XX ст. Нові

технічні відкриття, та їхнє впровадження в Україні. Особливості розвитку мистецтва: театр, музика, образотворче мистецтво та архітектура.

Тема 8. Модернізм в українській культурі. Презентація творів образотворчого мистецтва.

Нові тенденції українського мистецтва на початку ХХ ст.. Формування нових культурних цінностей на зламі епох. Символізм. Стиль модерн. Основні художні риси стилю. Модерн як архітектурний стиль. Кінематограф як новий вид мистецтва. Досягнення в театральному мистецтві. Авангардне мислення та образ людини в культурі на зламі століть. Художній постімпресіонізм. Авангардне руйнування традиційного сприймання й розуміння культури.

Тема 9. Розвиток української культури другої половини ХХ ст.

Основні тенденції культурного розвитку в 1920-і роки. Українські культурні діячі. Відбудова матеріальної бази культури та ідеологізація культурного життя України у післявоєнний період. Хрущовська «відлига» та її вплив на розвиток української культури. Основні тенденції розвитку української культури у другій половині 60-х – першої половини 80-рр ХХ ст. Період «перебудови» в Україні як передумова відродження української культури.

Тема 10. Українська культура з часів Незалежності. Сучасні тенденції розвитку культури.

Основні напрямки відродження української культури на сучасному етапі. Стан та проблеми розвитку сучасної освіти в Україні. Здобутки науки й мистецтва України на сучасному етапі. Молодіжна та професійна субкультура. Вклад української діаспори в розвиток культури. Інтеграція української культури до загальноєвропейського та світового культурного простору.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекц.з		сем.з.	сам. р.	
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1				
Розділ 1.				
Змістовий модуль 1.				
Історія української культури: від зародження до княжої доби.				
Тема 1. Культура: сутність, структура, функції. Види і жанри мистецтва.	6	2	2	3
Тема 2. Стародавня культура на українських землях.	6	2		2
Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Пам'ятки культури Київської Русі.	8	2	2	3
Разом за змістовим модулем 1	18	6	4	8
Розділ 2.				
Змістовий модуль II.				
Історія української культури: від козацької доби до початку ХХ ст.				
Тема 4. Українська культура в епоху Відродження та Реформації.	4	2		2
Тема 5. Феномен українського бароко. Культурна спадщина України II половини XIV – I половини XVIII ст.	8	2	2	4
Тема 6. Епоха просвітництва та романтизму в Україні. Українська народна творчість. Декоративно-ужиткове мистецтво, народні художні промисли та український фольклор	6	2	2	3
Разом за змістовим модулем 2	19	6	4	9
Розділ 3.				
Змістовий модуль 3.				
Історія української культури: ХХ ст. та сучасність.				
Тема 7. Українська культура на шляху національного відродження (друга половина XIX ст. – початок ХХ ст.).	4	2		2
Тема 8. Модернізм в українській культурі. Презентація творів образотворчого мистецтва.	8	2	2	4
Тема 9. Розвиток української культури II пол. ХХ ст.	4	2		2

Тема 10. Українська культура з часів Незалежності. Сучасні тенденції розвитку української культури.	8	2	2	3
Разом за змістовим модулем 3	23	8	4	11
Усього годин	60	20	12	28

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Види і жанри мистецтва.	2
2.	Пам'ятки культури Київської Русі.	2
3.	Культурна спадщина України II половини XIV – I половини XVIII ст.	2
4.	Українська народна творчість. Декоративно-ужиткове мистецтво, народні художні промисли та український фольклор	2
5.	Презентація творів образотворчого мистецтва.	2
6.	Сучасні тенденції розвитку української культури.	2
	Разом	12

6. Теми практичних занять (навчальним планом не передбачені)

7. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачені)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Культура: сутність, структура, функції.	3
2.	Стародавня культура на українських землях.	2
3.	Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави.	3
4.	Тема 4. Українська культура в епоху Відродження та Реформації.	2
5.	Тема 5. Феномен українського бароко.	4
6.	Тема 6. Епоха просвітництва та романтизму в Україні. Українська народна творчість.	3

7.	Тема 7. Українська культура на шляху національного відродження (друга половина XIX ст. – початок XX ст.).	2
8.	Тема 8. Модернізм в українській культурі.	4
9.	Тема 9. Українська культура в період соцреалізму. Розвиток культури в УРСР (1945-1991).	2
10.	Тема 10. Культура XX століття. Сучасні тенденції розвитку культури.	3
	Разом	28

Завдання до самостійної роботи

- Підготовка реферату з навчального курсу (тема – за вибором).
- Відгук на відвідування музею, виставки, концерту.
- Розробка та демонстрація сценарію-презентації розвитку українського мистецтва певної культурної епохи (з використанням різного ілюстративного матеріалу).
- Укладання пакету наочного навчального матеріалу для вивчення певної епохи української культури або творчості українського митця (портрет, ілюстративний матеріал та ін.).
- Аналіз літератури за заданою темою.

9. Індивідуальні завдання (навчальним планом не передбачені)

10. Методи та технології навчання

За джерелом інформації: словесні: лекція (традиційна, проблемна) семінари, пояснення, розповідь, бесіда; наочні: спостереження, демонстрація, презентація.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з літературою.

11. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання:

Індивідуальне опитування, повідомлення; тестування, підсумкове опитування; оцінювання написання творчих робіт, презентацій; уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

В основу оцінювання знань студента покладені такі якісні характеристики:

- широта й глибина знань в обсязі навчальної програми;
- творче опанування теоретичного змісту курсу;
- обґрунтованість і аргументованість відповідей, точність визначень;
- самостійність і конструктивізм мислення.

Відмінно (А) студент одержує, якщо в своїй відповіді він виявив всебічні систематизовані, глибокі знання з курсу в обсязі програмного матеріалу дисципліни «Історія української культури», здатність правильно виконувати завдання, передбаченні програмою, володіння інформацією, що міститься в основній і додатковій літературі, рекомендованій програмою, а також продемонстрував здатність до самостійного аналізу і творчого розв'язання поставлених завдань. Така оцінка виставляється за всі правильно виконані завдання лекційних, семінарських занять та самостійної роботи.

Дуже добре (В) студент одержує, якщо у своїй відповіді він виявив знання програмного матеріалу в повному обсязі, засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виконав завдання семінарських занять та контрольні тести, на рівні дескриптивного відтворення. Така оцінка виставляється за правильне виконання переважної більшості завдань.

Добре (С) студент отримує, якщо при загальному знанні програмного матеріалу студент протягом вивчення курсу у виконанні завдань припускався суттєвих помилок.

Задовільно (D) оцінюється відповідь студента, в якій він виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і роботи, продемонстрував здатність до виконання завдань, передбачених програмою, на рівні репродуктивного відтворення. Така оцінка

виставляється студенту, який володіє необхідним резервом знань для усунення допущених помилок під керівництвом викладача. При вірній відповіді лише на половину запитань студент отримує **достатньо (E)**

Незадовільно (FX) оцінюється відповідь, у якій студент виявив серйозні прогалини в знанні основного матеріалу лекцій, допустив принципові помилки при виконанні завдань тестів та семінарських занять, продемонструвавши рівень, нижчий від репродуктивного відтворення.

Незадовільно (F) студент отримує у випадку, якщо не виконав більшість поточних форм контролю і дав менше половини правильних відповідей на запитання підсумкових тестів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти IV семестр

Поточний контроль та самостійна робота			КМ	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3		
25	25	30	20	100

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на лекційних, семінарських, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням тестів.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

- навчальна програма дисципліни;
- робоча навчальна програма.
- опорний конспекти лекцій;
- методичні вказівки і завдання щодо виконання семінарських робіт з дисципліни;
- методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни;
- візуальне супроводження викладання та вивчення дисципліни;
- перелік підручників та навчальних посібників з дисципліни;
- рекомендації щодо використання інформаційних технологій навчання при вивченні дисципліни;
- матеріали лекцій, семінарські завдання, тексти розміщені на платформі Google Workspace for Education для дистанційного навчання.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Греченко В.А. Історія світової та української культури: Підруч. / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук. – К.: Літера, 2000. – 464 с.
2. Гриценко Т. Культурологія: навч. посіб. / Т. Гриценко, С. Гриценко, А. Кондратюк. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
3. Дещинський Л.Є. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / Л. Є. Дещинський, Я.Я. Денісов, М.П. Скалецький, Л.В. Цубов та ін. – 4-е вид. – Л.: Бескид Біт, 2005. – 304 с.
4. Закович М. М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.М. Семашко та ін.; За ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2004. – 567 с.
5. Історія світової культури: навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л.Т. Левчук. – 3-тє вид. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.
6. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура / М.В. Кордон. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 584 с.
7. Левчук Л. Історія світової культури. Культурні регіони: навч. посіб. / Л. Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 449 с.
8. Матвєєва Л. Культурологія: навч. посіб./ Л. Матвєєва. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.
9. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: навч. посіб. / Г. С. Меднікова – К.: Знання, 2002. – 214 с.
10. Погорілий О. Культурологія: навч. посіб. / Упоряд.: О. Погорілий, М. Собуцький. – К.: Києво-Могилянська академія, 2005. – 320 с.
11. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури: навч. посіб. / В.С. Полікарпов. – К.: Знання, 2006. – 359 с.
12. Тюрменко І.І. Культурологія: теорія та історія культури. / І.І. Тюрменко, С. Б. Буравченкова, П.А. Рудик. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 370с.

13. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / О.Л. Шевнюк. – К.: Знання-Прес, 2002. – 277 с.

14. Яртись А.В. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / За ред. А. Яртися, В. Мельника. – Львів: Світ, 2005. – 568 с.

Додаткова література

1. Закович М. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 567 с.

2. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 269 с.

3. Історія української культури: Курс лекцій / Л. В. Анучина, О. В. Бурлака, О. А. Лисенко та ін. – Х.: Вид-во «ФІНН», 2010. – 408 с.

4. Історія української культури: Навч. посіб. / О. Ю. Павлова, Т. Ф. Мельничук, І. В. Грищенко; за ред. О. Ю. Павлової. – К.: Центр учб. літератури, 2012. – 408 с.

5. Історія світової та української культури: Підруч. / Авт. В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. – К.: Літера, 2002. – 464 с.

6. Матвеева Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. Матвеева. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.

7. Миропольська Н. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: навч. посіб. / Н. Миропольська, Е. Белкіна, Л. Масол, О. Оніщенко. – К.: Вища школа, 2001. – 191 с.

8. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І. Г. Передерій, О. В. Тевікова, А. В. Нарадько; за ред. І. Г. Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.

9. Пронь Т.М. Історія української культури: Навчально-методичний посібник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2016. – 384 с.

Інші інформаційні ресурси

1. Бокань В. Історія культури України: Навч. посіб. – К .: МАУП, 2002. – 3-тє вид., стереотип. – 256 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm
2. Висоцький О. Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ : НМЕТАУ, 2009. – 130 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://www.nbuv.gov.ua/books/2009/09vojiuk.pdf>
3. Денисов Я.Я. Українська та зарубіжна культура: Навчально-методичний посібник. – Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2004. – 176 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://nkckhust.dyndns.org/elibrary/library/books/40436/maket.pdf>
4. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2003. – 367 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : http://6201.org.ua/files/1/ukr_ta_zar_kulultura.zip